

Hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet

Regional överenskommelse mellan Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna från 2022-06-01

Bakgrund till överenskommelsen

Beroende på det aktuella syftet med ett hjälpmedel kan en och samma produkt vara antingen ett **personligt förskrivet** hjälpmedel, ett **pedagogiskt hjälpmedel** eller **grundutrustning**, vilket kan komplicera gränsdragningen mellan huvudmännen och kan leda till en fördröjning innan den enskildes behov av hjälpmedel blir tillgodosett.

På uppdrag av Ledningsrådet för medicintekniska produkter (MTP) har en tillfällig beredningsgrupp arbetat fram en överenskommelse med syfte att tydliggöra ansvar för hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet (LSS).

Den tillfälliga beredningsgruppen har haft representanter från berörda verksamheter.

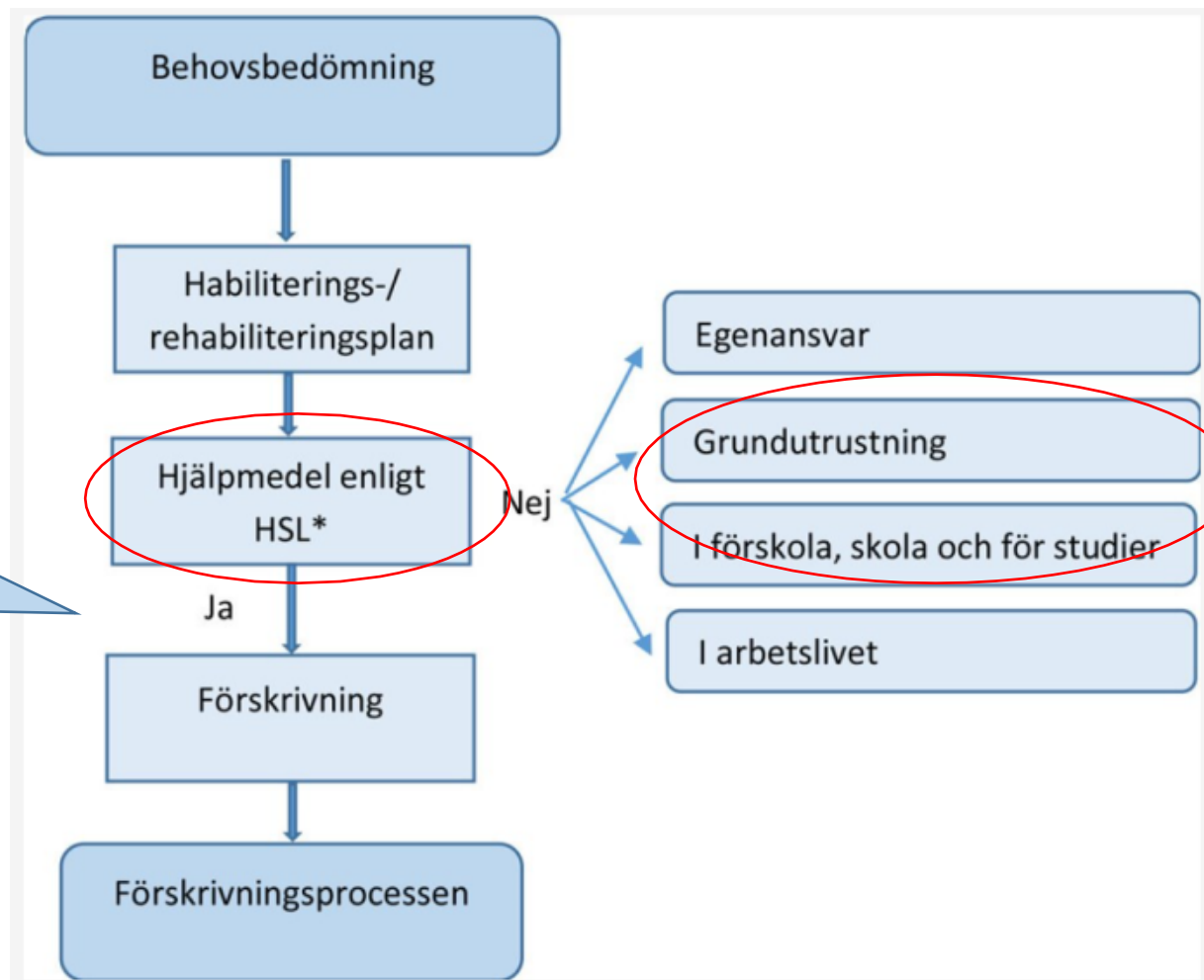
Beslutsprocess för överenskommelsen

Olika vägar för att få tillgång till hjälpmedel

Hälso- och sjukvårdsavtalet i Västra Götaland reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan kommunerna i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen. Samma ansvarsfördelning gäller för Överenskommelsen.

[Länk till Hälso- och sjukvårdsavtalet](#)

[Ur Handbok för förskrivning av personliga hjälpmedel.](#)

Överenskommelsens innehåll

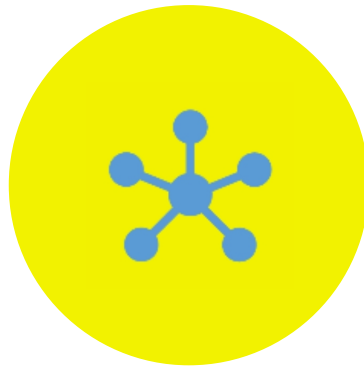
Hjälpmedel i
förskola, skola och
daglig verksamhet

- Bakgrund och avtalsparter
- Syfte och mål
- Ansvar
 - Styrdokument
 - Definitioner och tillämpning av begrepp
 - Ansvarsfördelning
- Samverkan
- Jämställdhetsperspektiv
- Implementering
- I händelse av tvist
- Uppföljning
- Giltighet och omförhandling

Tre viktiga delar i överenskommelsen

ANSVARSFÖRDELNING MELLAN
OLIKA AKTÖRER I
HJÄLPMEDELSPROCESSER

SAMVERKAN MELLAN OLIKA
AKTÖRER

DELAKTIGHET FÖR DEN
ENSKILDE ELLER DENNES
FÖRETRÄDARE

Bakgrund

- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lyfter rättigheten att leva ett självständigt liv och delta i samhället på jämlika villkor som alla andra.
- Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har alla barn samma rättigheter och lika värde. Inget barn får diskrimineras. Alla barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället.

Avtalsparter

Parter för överenskommelsen är Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna i Västra Götaland (som huvudmän för hälso- och sjukvård, skola och daglig verksamhet).

Grundprincipen är att överenskommelsen gäller både offentlig och privat verksamhet

Syfte och mål

- Den enskildes behov av hjälpmedel ska bilda utgångspunkt för hjälpmedelshanteringen.
- Ansvarsfördelningen ska tydliggöras.
- Vikten av samverkan mellan olika parter ska påtalas.
- Målet är att tillgodose den enskildes behov av hjälpmedel inom rimlig tid.

Ansvars- fördelning

- Sjukvårdshuvudman ansvarar för personligt förskrivna hjälpmedel.
- Skola ansvarar för pedagogiska hjälpmedel.
- Skola/daglig verksamhet ansvarar för grundutrustning i respektive verksamhet.

Sjukvårdshuvudman har ansvar för att...

- ge kunskap och råd inom ramen för professionernas kompetenser om den enskildes funktionsnedsättning, behov och förutsättningar
- göra bedömning av hjälpmedelsbehov
- prova ut personligt förskrivet hjälpmedel samt informera, instruera och träna. Detta görs vid behov i samråd med annan berörd personal
- förskrivare av personligt förskrivna hjälpmedel ger information och utbildning till annan berörd personal enligt med Handbok för personligt förskrivna hjälpmedel
- förskrivare av personligt förskrivna hjälpmedel följer vid behov upp hjälpmedlet i samråd med annan berörd personal.

Skola har ansvar för att...

- den pedagogiska verksamheten är anpassad och utrustad så att alla elever kan tillgodogöra sig undervisningen, både avseende lärmiljön och de pedagogiska hjälpmedel som används i undervisningen samt grundutrustning
- berörd personal får förutsättningar för att tillgodogöra sig information och utbildning om varje enskild elevs hjälpmedel och om dess funktion och användningsområde i undervisningen
- vid byte av skola, i god tid informera sjukvårdshuvudmannen så att information om personligt förskrivna hjälpmedel vid behov kan överföras.

Daglig
verksamhet
har ansvar
för att...

- verksamheten är anpassad och utrustad för dem som vistas där både avseende tillgänglighet och grundutrustning
- berörd personal får förutsättningar för att tillgodogöra sig information och utbildning om varje enskild persons hjälpmedel, om dess funktion och användningsområde.

Samverkan och delaktighet

- Samverkan behöver ske med den enskildes behov som utgångspunkt och vägledande princip.
- Den person som identifierat eller fått kännedom om den enskildes behov av hjälpmedel ansvarar för att, efter samtycke med den enskilde/vårdsnadshavare, kontakta berörda aktörer.
- Tillsammans upprättas en gemensam planering där det framgår vem/vilka som ansvarar för kartläggning av behov, hur behovet ska tillgodoses och följas upp.

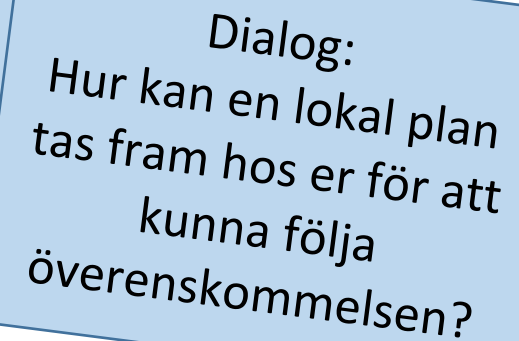
Jämställdhets perspektiv

- Alla personer ska få sina behov av hjälpmedel tillgodosedda på ett likvärdigt sätt.
- Medarbetare och chefer ska ha kunskap om genus och jämställdhet så att de kan analysera resultat för att göra förbättringar och att omotiverade skillnader åtgärdas.

Implementering

Huvudmännen ansvarar för att denna överenskommelse blir känd och tillämpas inom respektive ansvarsområde.

Succesiv översyn av och vid behov överföring av ansvar och kostnader för befintliga hjälpmedel utifrån överenskommelsens intentioner behöver ske för varje enskilt behov.

Dialog:
Hur kan en lokal plan
tas fram hos er för att
kunna följa
överenskommelsen?

I händelse av tvist

- Tvister löses i första hand på lokal chefsnivå mellan parterna.
- Den aktuella situationen ska lösas med den enskildes bästa i fokus.
- Fortsatt oenighet/tvist ska lösas i enlighet med den regionala riktlinje som finns framtagen för hantering av oenighet på regional nivå. [Länk till riktlinjen.](#)

Uppföljning

Ledningsrådet för medicintekniska produkter ansvarar för att överenskommelsen följs upp två år efter att den har trätt i kraft och därefter vid behov.

Giltighet och omförhandling

- Överenskommelsen gäller från och med 2022-06-01.
- Samtliga avtalsparter har när som helst rätt att påkalla förhandlingar om förutsättningarna för denna överenskommelse förändras.

Definitioner och dess tillämpning

- Hjälpmedel för det dagliga livet
- Personligt förskrivna hjälpmedel
- Grundutrustning
- Pedagogiska hjälpmedel
- Arbetstekniska hjälpmedel

Hjälpmedel för det dagliga livet

- En individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.
- Exempel på hjälpmedel för det dagliga livet är rollatorer, griptänger, hörapparater, förstoringssystem och applikationer för påminnelser. Hjälpmedel erbjuds ofta som en del av habilitering eller rehabilitering.

Personligt förskrivna hjälpmedel

- Hjälpmedelsförskrivning är en integrerad del av vård och behandling.
- Personligt förskrivna hjälpmedel ska ge förutsättning för att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.
- I Västra Götalandsregionen regleras förskrivning av [Handbok för personligt förskrivna hjälpmedel](#).
- Specialanpassade produkter är alltid personligt förskrivna.

Personligt förskrivna hjälpmedel

- Utgångspunkten är att bara en uppsättning av ett hjälpmedel kan förskrivas till en och samma person.
- Exempel på situationer då dubbelförskrivning kan vara aktuell för att ge förutsättningar för vistelse på skola eller daglig verksamhet:
 - Hjälpmedel som är för skrymmande eller tungt för att flyttas till och från hemmet.
 - Hjälpmedel som kräver hälso- och sjukvårdskompetens för att göra inställning/anpassning.
 - Hjälpmedel som kan påverkas av yttre faktorer vid transport
 - För att säkerställa den medicinska säkerheten.

Grundutrustning

- Förskolor, skolor och daglig verksamhet ska ha en grundutrustning av hjälpmedel som gör att miljön motsvarar behoven hos dem som vistas där.
- Dessa hjälpmedel ska inte behöva omfattande individuell inställning eller anpassning, som kräver hälso- och sjukvårdskompetens och/eller teknisk kompetens.
- Exempel på omfattande individuell inställning/anpassning är hjälpmedel med flera olika korrigerande tillbehör som behöver anpassas för att uppnå målet med hjälpmedlet.

Grundutrustning

- Ska utan större svårigheter kunna användas av en eller flera personer som vistas i verksamheten.
- Varje kommun beslutar själv vad som ingår i grundutrustningen.
- Ett personligt hjälpmedel kan förskrivas när kravet på grundutrustning är uppfyllt men inte täcker det individuella behovet.

Pedagogiska hjälpmedel

- Skolans ansvar gäller hjälpmedel som huvudsakligen är kunskapsbärande
- De ska utan större svårigheter kunna användas av flera elever.
- Det ska inte behöva någon omfattande individuell anpassning.

Pedagogiska hjälpmedel

- Kompenserar i inlärningsituationer och är tänkta att användas i utbildningssituationen av en specifik elev.
- Exempel på särskilda läromedel eller utrustning med anpassade programvaror kan vara tidsstöd för att förstå och passa tider, programvara som läser upp text eller läromedel i alternativa format som kompenserar för en funktionsnedsättning i lärsituationen.

Arbetstekniska hjälpmedel

- Arbetstekniska hjälpmedel är hjälpmedel som en anställd behöver för att motverka att arbetsskador uppstår i arbetet. Enligt Arbetsmiljöverket är det arbetsgivaren som har ansvaret för arbetsmiljön.

Konsekvenser

Överenskommelsen kan medföra kostnadsförskjutningar mellan skola/daglig verksamhet och Hälso- och sjukvård.

Dialog:
Kommer detta att få någon påverkan i er verksamhet?

Utvärdering planeras efter två år från start

- Syftet med utvärderingen ska ge kunskap om hur överenskommelsen fungerar samt hitta förbättringsområden för den praktiska tillämpningen genom ett processinriktat upplägg.
- Övergripande kriterier som kommer värderas:
 - Ansvarsfördelning mellan olika aktörer i hjälpmedelsprocesser
 - Samverkan mellan olika aktörer
 - Delaktighet för den enskilde eller dennes företrädare

Möjliga tillvägagångssätt vid utvärdering

- *Enkäter*: En till hjälpmedelsanvändare/ vårdnadshavare och en till personal som varit involverade i en eller flera hjälpmedelsprocesser sedan överenskommelsen togs i bruk.
- *Fallstudier*: Beskrivande data från ett slumpmässigt urval av dokumentation för att få svar på frågan hur hjälpmedelsprocesser gått till.
- *Intervjuer*: För att få djupare förståelse för vad som fungerar respektive vad som inte fungerar för olika parter.

**Frågor om överenskommelsen kan
ställas till:
samordning.hjalpmedel@vgregion.se**

